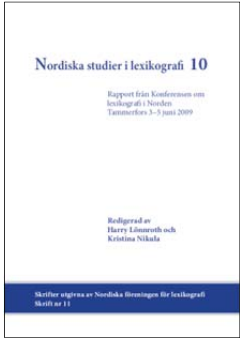

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel:	Valensoppgifter i finska inlärningsordböcker – en oknäckt nöt	
Forfatter:	Nina Martola & Eija-Riitta Grönros	
Kilde:	Nordiska Studier i Lexikografi 10, 2010, s. 356-375 Rapport från Konferens om lexicografi i Norden, Tammerfors 3.-5. juni 2009	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive	

© Nordisk forening for lexicografi

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i lexicografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Valensuppgifter i finska inlärningsordböcker – en oknäckt nöt

In the last years the immigration to Finland has increased and, as a consequence of that, the need for L2-dictionaries of Finnish. For small languages like Finnish, however, it is sensible to take into consideration also the needs of other L2-learners than immigrants, since separate dictionaries for different learner groups is hardly a realistic thought. But that increases the challenges for the dictionary makers. The question of how to represent valencies for the entries is always problematic but for Finnish you are additionally facing the fact that syntactical and aspectual matters have great impact on how the lexical valency turn out in use. In this article we present some of the problems you are faced with as a learner and as a dictionary maker and we also discuss possibilities of solving some of the problems.

Nyckelord: finska, konstruktionsuppgifter, L2-ordböcker, valens, valensangivelser

1. Bakgrund och problematik

På senare år har invandringen till Finland ökat markant, och därmed har också behovet av egna ordböcker för icke-finskspråkiga lyfts fram i olika sammanhang. För närvarande görs en utredning om möjligheterna att skapa en grupp ordböcker av Lexintyp (jfr <http://lexin2.nada.kth.se/forord.html/>) för finska förhållanden, det vill säga dels en enspråkig finsk ordbok, dels tvåspråkiga ordböcker mellan finska och olika invandrarspråk. På den finska ordboken, som skulle utgöra bas för de tvåspråkiga, ställs helt andra krav än på en finsk ordbok för finskspråkiga. Ett av de problem som måste tacklas är hur valensangivelserna ska utformas.

Vi kommer i det följande att inledningsvis se på hur valensuppgifterna ser ut i några existerande ordböcker för inlärare och/eller invandrare. Den korta genomgången tjänar som underlag för en diskussion av finsk valensproblematik. Finskan delar naturligtvis många lexikografiska valensproblem med andra språk, men därtill kommer ett par komplicerande faktorer som beror på finskans morfologi och syntax och som inte aktualiseras i ordböcker för till exempel germanska språk.

Morfologin ställer till problem vid utformandet av formaliserade valensangivelser, eftersom kasus obligatoriskt måste markeras och de många formerna lätt gör angivelserna överskådliga. Ett ännu mer svårtacklat problem är dock det faktum att finsk syntax och vissa aspektuella faktorer skär rakt över den lexikala valensangivelseproblematiken. Det är i all synnerhet objektet som är problematiskt att ange.

Vi begränsar diskussionen i denna artikel till verbvalens och det är framför allt objektsangivelser vi kommer att ha i blickpunkten och vi ser alltså på problemet ur inlärarsynvinkel.

2. Valens

Begreppet ”valens” är synnerligen mångfasetterat, och kan inte ägnas någon uttömmande diskussion här, men vi ska i alla fall försöka ringa in vad vi talar om när vi använder benämningen i denna artikel.

Valens brukar indelas i syntaktisk och semantisk valens, även om skiljelinjen mellan de två typerna inte är helt klar. Semantisk valens kan åskådliggöras med exempelvis verbet *ge*. Det aktualiseras en givare, en gåva och en mottagare. Sådana funktioner brukar kallas semantiska roller. Det finns ingen given uppsättning roller som alltid används, utan rollerna läggs på olika nivå beroende på syftet med en analys. Till den semantiska valensen hör också selektionsrestriktioner, till exempel att verbet *dricka* kräver en vätska som objekt (**Han drack glaset.*).

Med syntaktisk valens avses i princip de semantiska rollernas manifestation på uttryckssidan, alltså – för verbvalens – verbfrasens struktur, men också (vilket manifesterar sig mindre tydligt) bestämningarnas bindning till huvudordet. I en svensk verbfras är objektet närmast bundet till verbet: det utgör en bunden bestämning. De prepositionella bestämningarna indelas vanligen i bundna och fria led och de bundna kan i sin tur vara obligatoriska eller optionella. Denna två- eller tredelning är vanligast och förekommer under varierande benämningar (jfr t.ex. Helbig & Schenkel 1991, Croft 2001). I SAG (1: 159, 172–173) används benämningarna *bunden* och *fri bestämning* och *bundet* och *fritt adverbial*.

Gränsen mellan de två typerna är inte entydig och en fingradigare skala har också föreslagits (t.ex. Somers 1984, 1987, Toporowska Gronostaj 1996) med bland annat *mellanled* mellan *fri* och *bunden* bestämning.

Den nya finska grammatiken (ISK 2004: 438–442), som inte skiljer på semantisk och syntaktisk valens, tar på motsvarande sätt upp två typer av bestämningar, *täydennys* (’komplement’) och *määrite* (’[fri] bestämning’) och delar in

den förra typen i tre nödvändighetsgrader, varav den tredje graden i stort sett motsvarar mellanled (t.ex. försäljare och pris för verbet *köpa*).

I ordböcker är det vanligen syntaktisk valens som åskådliggörs i (de formaliserade) valensangivelserna eller konstruktionsuppgifterna, men ordböcker begränsar sig naturligt nog till den så kallade lexikala¹ valensen, det vill säga vilka element som hör samman med de enskilda uppslagsorden och hur de manifesterar sig. För verbet *ge* till exempel kan mottagarrollen uttryckas antingen med indirekt objekt eller med en *till*-fras (*Lasse gav henne en bok*, *Lasse gav boken till Lisa*).

För finskans del är det problematiskt att inskränka angivelserna till den lexikala valensen, eftersom grammatiska och aspektuella faktorer påverkar manifestationen. Vi ska belysa denna problematik efter en kortfattad genomgång av några ordböcker för invandrare/inlärare.

För en utförligare diskussion av valens hänvisas exempelvis till Nina Martola (2007: 24–35) och de källor som nämns där.

3. Valensangivelser i ordböcker för inlärare

För svenskans del finns det två olika enspråkiga ordböcker riktade till invandrare och inlärare, *Svenska ord – Lexin* (1999, härefter SO-Lexin) och *Natur och Kulturs stora svenska ordbok* (2006, NKOB). De representerar två motsatta sätt att ange valens. SO-Lexin använder sig av formaliserade angivelser inom vinkelparenteser. Verbet står i presens och valenselementen anges med stor bokstav för person (A, B) och liten bokstav för sak (x). Därtill anges om verb kan konstrueras med *att*-sats eller infinitiv (se bild 1, bilaga 1). Partikelverb ges som egna lemman. I NKOB framgår valensuppgifterna bara implicit via exempel och inte särskilt systematiskt; i rätt många fall saknas vanliga konstruktionsmöjligheter. För verbet *tänka* anges till exempel inte den vanliga konstruktionen *tänka på ngt* i själva artikeln (bild 2, bilaga 1). Däremot förekommer frasen som sublemma efter artikeln *tänka*, och i och med att NKOB anger betoning för partikel-

1 Valensen är ju strängt taget per definition lexikal (ords förmåga att binda andra ord till sig) och uttrycket *lexikal valens* därmed tautologiskt, men det finns ett visst fog för att använda det ibland. Dels kan man ju närma sig valens utifrån vad som är gemensamt för grupper av verb (jfr t.ex. Levin 1993, Pajunen 2001, Martola 2007), dels diskuteras numera samspelet mellan lexikal valens och argumentstrukturer och det faktum att verb dyker upp i strukturer som inte utgörs av de lexikala valensramarna (t.ex. *springa sig trött* pro intransitivt *springa*). (Se närmare t.ex. Goldberg 1995, 2006, Jansson 2006, Lyngfelt 2008.)

lar kan man utifrån avsaknaden av betoningsmarkering hos *på* dra slutsatsen att man i *tänka på någon/något* har att göra med en prepositionell bestämning.

Också i *Norstedts svenska ordbok* och *Bonniers svenska ordbok*, som är riktade till svenskspråkiga, anges konstruktionsuppgifter bara i form av exempel. Däremot har *Nationalencyklopedins ordbok* och dess efterföljare *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* formaliserade konstruktionsuppgifter.

Den brittiska ordboken *Collins Cobuild advanced learner's English dictionary* (Cobuild) har fungerat som en modell för flera andra inlärningsordböcker. I den löper olika konstruktionsuppgifter (inte enbart valensuppgifter) i marginalen jämsides med informationen i artikeln (bild 3, bilaga 1). För den som kan tolka de formaliserade angivelserna är systemet informativt, men i vissa fall kan också en avancerad inlärare ha problem att tolka dem utan att slå upp i omtextens förklaringar. Det är till exempel inte säkert att innebörden av *no cont* för verb står klar utan kontroll. Tanken är antagligen att en flitig användare lär sig de vanligaste beteckningarna.

I *Macmillan English dictionary for advanced learners* (MacMillan) är konstruktionsangivelserna lättillgängligare. De formaliserade konstruktionsangivelserna anges i fetstil och följs av exempel i kursiv (bild 4, bilaga 1).

För finskan finns det tills vidare en allmän ordbok för utlänningar (Nurmi). Den ger valensuppgifter bara i form av exempel (bild 5, bilaga 1). Vilken generalitet autentiska exempel ska tillmätas kan vara svårt för F2-användare att avgöra (Siitonen & Vaikutytö 1999: 232). Ordboken följer traditionen i finska ordböcker för modersmålstalare, *Nykysuomen sanakirja* och dess moderna efterföljare *Kielitoimiston sanakirja*. En genomarbetad finsk ordbok där bland annat valensproblemtiken fått en optimal lösning vore ytterst angelägen.

Utöver den allmänna ordboken finns det också en finsk valensordbok för språkinlärare, *Tarkista tästä* från 1997 (härefter TT). Den har uppenbarligen hämtat en viss inspiration från Cobuild och kanske också från tysk valensordbokstradition (som Helbig & Schenkel 1991). Artiklarna består av två kolumner. I den vänstra återfinns formaliserade konstruktionsuppgifter där verbet (eller annat valensbärande ord) står utskrivet (verbet i presens) och bestämningarna anges med förkortningar, till exempel *N* (nomen) och *O* (objekt). I den högra kolumnen finns språkexempel som illustrerar konstruktionssätten. Varje exempel börjar på ny rad (bild 5, bilaga 1). De formaliserade uppgifterna är knappast särskilt lättgenomskådade för ovanare användare, men i och med att exemplen löper parallellt och valenselementet står i fetstil fungerar helheten förmodligen förhållandevis bra. Valensordboken omfattar cirka 1 200 uppslagsord. Det är ju inte särskilt mycket men täcker in det centrala ordförrådet rätt väl. Eftersom valens är den enda informationstypen kommer en användare dock inte särskilt långt med enbart denna ordbok.

4. Problem med formaliserade valensangivelser för finskan

Det traditionella sättet att ange valens i finska ordböcker är att använda sig av förkortningarna för de obestämda pronomenen *joku* 'någon' och *jokin* 'något', till exempel *rakastaa jkta* 'älska ngn', *antaa jtak jklle* 'ge ngt till ngn'. Problemet är att förkortningarna är svårtolkade för den som inte kan finska bra, för det blir väldigt många former att hålla reda på: *jk*, *jtak*, *jku*, *jkta*, *jllek*, *jkllle*, *jltak*, *jkltta*, *jstak*, *jhk* och så vidare. Ska man använda pronomenen borde formerna skrivas ut, särskilt i en ordbok för inlärare. Detta påpekas av Marja Järventausta (2009: 97). I en elektronisk ordbok är det oproblematiskt men i en tryckt ordbok tar utskrivning mycket plats (*jollekulle*, *johonkuhun*, *jollekin*, *jostakin* osv.) om man tänker sig genomgående valensangivelser för alla valensbärande ord.

Valensangivelser av Lexintyp (t.ex. <A tänker (på x)>) skulle ge betydligt kortare angivelser men är långt ifrån oproblematiska för finskans del. Man kan inte skriva <A *ajattelee* (x)> utan är tvungen att ange böjningsformen för x, i detta fall partitiv. Normal böjning av bokstaven x i partitiv ger främre vokal, alltså x:ä (uttal *äksää*), men att en sådan angivelse skulle stå för både bakre och främre vokal (*kissaa*, *kättä* 'hand', 'katt') strider mot gängse praxis för övergripande angivelser av finska former. Det normala är att använda "pricklös" versal för att ange att vokalen kan växla mellan främre och bakre. Exempelvis står *-stA* står för *-sta* och *-stä*. Partitiv brukar ofta anges med *-(t)A* där t:et inom parentes används för att täcka variationen *kissa* : *kissaa* ~ *puu* : *puuta* ('katt' resp. 'träd'). Denna praxis kolliderar åter med allmän praxis att använda A och B för personella bestämningar (A för agent/subjekt och B för andra komplement). En angivelse som <A *ajattelee* x:(t)A> blir inte bra.

I finska ordböcker används partitiv som objektsform i generella valensangivelser också för verb som kan få totalobjekt, till exempel *antaa jtak jkllle* 'ge ngt till ngn'. Partitivformen *jtak* markerar att verbet överhuvud taget kan få objekt. Den säger inget om objektets kasus. På motsvarande sätt står ju *ngt* i svenskan för både obestämd och bestämd form (*jag gav honom vatten*, *jag gav honom en bok*, *jag gav honom boken*). Inlärare borde dock få veta vilka verb som tar enbart partitivobjekt och vilka som tar varierande objektskasus, men att börja använda nominativ i angivelser för den senare typen strider starkt mot finsk språkkänsla. Formen *jk* i *antaa jk jkllle* täcker inte fall som *annoin hänelle vettä* ('jag gav honom vatten') med partitivobjekt. Vi återkommer till detta.

5. Finskans objekt – inlärarsvårigheter

Finskans objektssystem är besvärligt för språkinlärare. Formen på objektet styrs dels av syntaktiska faktorer, dels av semantiska och aspektuella. Objektet *varas* 'tjuv' i frasen "se tjuven" ser olika ut beroende på typen av fras:²

<i>Lasse ei nähnyt varasta.</i>	partitiv	'Lasse såg inte tjuven.'
<i>Lasse näki varkaan.</i>	genitiv	'Lasse såg tjuven.'
<i>Nähtiin varas.</i>	nominativ	'Man/(talspr.) vi såg tjuven.'
<i>Jonkun on täytynyt nähdä varas.</i>	nominativ	'Någon måste ha sett tjuven.'

Objektet kan alltså stå i partitiv (*varasta*), eller så kan det vara ett så kallat totalobjekt och står då i nominativ (*varas*), genitiv singularis (*varkaan*) eller i ackusativ beroende på verbform. Ackusativ slutar på *-t* och kasusformen finns bara för pronomen, till exempel *näkikö varas sinut?* 'såg tjuven dig?'. I passiv är objektskasus alltså nominativ (*varas*). Tidigare kallades alla totalobjektets kasus för ackusativ men den nya stora finska grammatiken (ISK) har reviderat terminologin. Som en ytterligare komplikation för inlärarna används passiv i stället för första person pluralis i finskt talspråk. I normenligt skriftspråk heter det alltså *Tilasimme taksin* 'vi beställde taxi' men i talspråk säger man *Me tilattiin taksi*. Likaså heter det *Näimme varkaan* ('vi såg tjuven') men i talspråk *Me nähhtiin varas*. Objektet ser alltså annorlunda ut för en av formerna i det talspråkliga verbparadigmet.

Det finns tre villkor för att objektet ska stå i partitiv. 1) Objektet uppträder i nekande sats, alltså antingen i satser som innehåller en negation *En ole lukenut sitä kirjaa* ('jag har inte läst [den] boken') eller en sats som har nekande innebörd av andra skäl *Tuohon on mahdoton antaa vastausta* ('det där är det omöjligt att ge svar på'). 2) Objektet ingår i satser med irresultativ betydelse, till exempel vid pågående handling *Luen parhaillaan sitä kirjaa* ('jag håller på och läser [den] boken'). 3) Objektet anger en obestämd mängd, till exempel *Luin lomalla useita kirjoja* ('jag läste flera böcker på semestern'), *Söin aamulla puuroa* ('jag åt gröt i morse').

Förutsättningarna för totalobjekt är alltså att satsen har jakande innebörd, att handlingen är resultativ och att objektet avser en bestämd mängd (*Luin kirjan loppuun* 'jag läste [ut] boken'), *Söin puuron mutta en voileipää* 'jag åt upp gröten men inte smörgåsen').

2 I bilaga 2 återfinns glosseringar av samtliga finska exempel ur avsnitt 5 för den som är intresserad av en mer detaljerad redovisning av finskans struktur än vad översättningarna i texten ger.

Valet av form på totalobjektet är i sin tur beroende av verbformen. Vid personböjda verb i aktiv sats står objektet i genitiv, som i de två föregående exemplen. Vid passiv står objektet som nämnt i nominativ, och likaså är objektskasus nominativ vid necessiv konstruktion och vid första och andra person imperativ (*Sinun täytyy lukea se kirja* 'du måste läsa den boken', *Lue se antamani kirja* 'läs boken jag gav dig'). I pluralis är totalobjektets kasus alltid nominativ (*Nähtiinkö varkaat?* 'blev tjuvarna sedda?', *Lue kirjat* 'läs böckerna'). Den här kasusvariationen för totalobjektet är rent grammatisk och inget som i princip ska behöva framgå av valensangivelserna i en ordbok, då den är förutsägbar (jfr Svensén 2004: 189).

Eftersom objektet i nekande satser alltid står i partitiv finns det inga verb som alltid skulle ta totalobjekt. Däremot finns det verb som alltid får partitivobjekt³ (tabell 1). De är av olika slag, men det de har gemensamt är att de är irresultativa till sin betydelse eller att objektet har obegränsad innebörd.

Tabell 1. Exempel på verb som tar partitivobjekt

<i>epäillä</i>	'tvivla [på]	<i>harmittaa</i>	'förarga'
<i>kaivata</i>	'sakna'	<i>kutista</i>	'klia, kittla'
<i>lähestyä</i>	'nära sig'	<i>tarkoittaa</i>	'betyda'
<i>muistuttaa</i>	'påminna [om]'	<i>ujostuttaa</i>	'orsaka blyghet, göra [ngn] blyg'
<i>paeta</i>	'fly [för]'		
<i>rakastaa</i>	'älska'		

Principiellt kan man tänka sig att det är verb som alltid får partitivobjekt som behöver markeras i en ordboks valensangivelser. Att ett (transitivt) verb lämnats omarkerat för objektskasus skulle då innebära att valet mellan partitiv- och totalobjekt styrs av generella objektsregler. Denna praxis följs av den finska va-

3 Det är en sanning med vissa modifikation. Ibland kan kasus bestämmas av argumentkonstruktionen, t.ex. *rakastit hänet rikki* (Google 23.7.2009) 'du älskade sönder honom' m.fl. liknande exempel (resultativ konstruktion), men sådana fall är knappast något för en inlärorordbok att beakta, om det inte handlar om mycket vanliga uttryck.

lensordboken (TT). Men eftersom just valet av objektskasus är det kanske allra största problemet för finska inlärare, även för mycket avancerade F2-talare, är det dock användarvänligare att markera också möjligheten till totalobjekt explicit på något vis.

Dessutom kan det diskuteras om det finns skäl att komplettera valensangivelserna i artiklarna med någon form av ordboksgrammatik där de viktigaste objektsreglerna presenteras. Den frågan lämnar vi dock därhän i detta sammanhang och går nu över till att diskutera hur själva valensangivelserna kunde utformas.

6. Lösnings- och problemdiskussion

Av det ovanstående har det framgått att man står inför två olika problemkomplex när det gäller att skapa ett system för angivelser av valens i en finsk (definitions)ordbok för språkinlärare/invandrare. Dels måste man lösa problemet med själva utförandet, alltså hur angivelserna rent tekniskt-formellt ska utformas, dels gäller det att komma fram till lösningar i fråga om innehållet i valensuppgifterna. Vad ska man förutsätta att användaren kan om finsk grammatik och vad allt ska ordboksartiklarna upplysa om i fråga om valens. Modellerna från till exempel de germanska språken är inte utan vidare tillämpbara, eftersom finskan fungerar annorlunda i många stycken: satstypen kör i många fall över det enskilda verbets valens.

Med tanke på att en invandrarordbok borde kunna utnyttjas av olika typer av användare – också av relativt ovana språkinlärare – är alltför formaliserade uppgifter knappast optimalt. Förkortningar av typ O och N som i TT kan bli svårtolkade, även om de beledsagas av exempel. Utskrivna former av pronomen (*joku*, *jotakuta*, *jotakin*) är att föredra och för att markera att det handlar om proformer bör de markeras typografiskt på något vis. Nedan använder vi kapitaler. De formaliserade angivelserna måste beledsagas av icke-generiska, förhållandevis triviala exempel.

Därmed kommer vi in på det innehållsliga i valensuppgifterna. För verb som tar partitivobjekt är valensfrågan minst problematisk. Det man dock måste ta ställning till är om man ska låta formen *jotakin* stå för både personellt och icke-personellt objekt eller om man ska särskilja de två. Tydligast är att såsom till exempel SO-Lexin explicit ange båda möjligheterna om båda är möjliga, även om det blir längre, alltså:

rakastaa (rakastin, rakastettiin)

[Definition]

<JOKU rakastaa JOTAKUTA t. JOTAKIN>

Liisa rakastaa Timoa. Liisa rakastaa musiikkia.

älska

<NÅGON älskar NÅGON el. NÅGOT>

*Liisa älskar Timo. Liisa älskar musik.***harmittaa** (harmitti)

[Definition]

<JOKIN harmittaa JOTAKUTA>

Tappio harmitti Timoa. Timoa harmitti (se) että joukkue hävisi.

förarga

<NÅGOT förargar NÅGON>

Förlusten förargade Timo. Det förargade Timo att laget förlorade.

Verbet *harmittaa* aktualiserar frågan om vad som ska ges i den formaliserade valensangivelsen och vad som ska åskådliggöras med hjälp av exempel. Eftersom konstruktion med *että*-sats är ett mycket vanligt användningssätt är det naturligt att ta med det som ett alternativ också i den formaliserade angivelsen: <JOTAKUTA *harmittaa* (SE) ETTÄ>. SO-Lexin anger konstruktion med *att*-sats i de formaliserade valensuppgifterna (bild 1, bilaga 1). Här uppstår följdfrågan om det ”optionella” pronomenet *se*. Kan man ha angivelse med parenteser? Ska de två alternativen anses vara så synonyma? Resultatet av en kontroll på webben för *harmittaa* visar att det verkar vara en skillnad i fråga om tempus. Konstruktion med *se* framför *että* utgör hela 80 procent av träffarna för preteritum (*harmitti*) medan fördelningen är i stort sätt jämn mellan de två alternativen i presens (*harmittaa*). Det är dock knappast ändamålsenligt att försöka åskådliggöra sådana skillnader i kortfattade formaliserade valensuppgifter. Men frågan är om man borde ha en hänvisning till en allmän ordboksgrammatik där skillnaden mellan de två konstruktionssätten förklaras? Men det förutsätter förstås att verben inte är idiosynkratiska utan att det finns allmänna tendenser, så att förklaringen är densamma för större grupper av verb. Sådant måste redas ut innan redigeringsarbetet inleds.

Man måste också ta ställning till ordningsföljden i de formaliserade angivelserna. För verbet *rakastaa* ’älska’ är den enda naturliga ordningen att subjektet (*joku*) står först, men i fråga om *harmittaa* är det lika naturligt att börja med objektet <JOTAKUTA *harmittaa* JOKIN> (ung. ’någon är förargad över något’). Ordboksredaktionen måste alltså ta ett principiellt beslut om man ska gå in för en viss ordningsföljd i alla angivelser i artiklarna och eventuellt förklara variationen i ordboksgrammatiken eller om man ska redovisa den ordningsföljd som dominerar i faktiskt språkbruk. Det senare alternativet förutsätter noggranna korpuskontroller under arbetets gång, och stannar man för det måste man ock-

så diskutera vilken fördelningen ska vara för att båda ordföljdsalternativen ska anges för ett verb.

För verb av typen *harmittaa* aktualiseras ytterligare ett fenomen, nämligen användning utan objekt och/eller subjekt: *tappio harmitti* 'förlusten förargade [mig]', *harmitti, kun en päässyt mukaan* 'det förargade [mig] då jag inte kunde åka med', *potki autoa koska harmitti niin* '[han] sparkade på bilen för han var så arg'. De här fallen representerar något som inom syntaxforskningen brukar kallas *nollinstansiering*, det vill säga att ett (semantiskt) objekt är "utelämnat".⁴ Vid indefinit nollinstansiering (INI) har vi att göra med verbtypiska objekt (*vi äter Ø kl. 12* – dvs. mat/lunch) och vid definit nollinstansiering (DNI) handlar det om objekt som kan identifieras utifrån kontexten (*han vann Ø* – dvs. den tävling som personen i fråga deltog i och som har nämnts i sammanhanget). (Se vidare Fillmore 1986, Lambrecht & Lemoine 2005, Martola 2007: 281–285, 2008.) Fenomenet förekommer förmodligen i alla språk, men i olika utsträckning. Vilka verb som uppvisar nollinstansiering är också språkspecifikt, och därför är det viktigt att förse F2-användare med information om vilka bestämmningar som går att utelämnas och gärna också under vilka betingelser. Eftersom "utelämnande" ofta medför nyansskillnader i språket kan det vara mer adekvat att redovisa nollinstansierade exempel separat än att markera möjligheten genom att placera valenselementen inom parentes:

harmittaa (harmitti)

[Definition]

<JOKIN harmittaa JOTAKUTA> *Tappio harmitti*

Timoa. Timoa harmitti pitkä odotus.

<JOTAKUTA harmittaa (SE) ETTÄ> *Timoa harmitti*

(se) *että joukkue hävisi.*

<> *Tappio harmitti. Harmitti, kun en*

päässyt mukaan. Potki autoa koska harmitti

niin.

förarga

<NÅGOT förargar NÅGON> *Förlusten*

förargade Timo. Timo förargade sig

över den långa väntan.

<DET förargar NÅGON ATT> *Det förargade*

Timo att laget förlorade.

<> *Förlusten förargade [mig]. Det*

förargade [mig] att jag inte kunde åka

med. [Han] sparkade på bilen för han

var så arg.

I exempelartikeln har de nollinstansierade fallen samlats i en grupp. Olika typer av exempel bör säkert grupperas och markeras på något vis, men alltför många olika symboler blir inte heller användarvänligt. Markeringen <> är inte tänkt

4 I löpande tal (eller skrift) handlar det naturligtvis inte om att något skulle vara utelämnat utan vi har att göra med en ekonomisk kommunikationsprincip (jfr Grice 1975).

som något slutligt förslag.

Man kan naturligtvis också överväga separata, formaliserade uppgifter även för nollinstansierade fall, men då borde man helst också kunna formalisera någon form av förklaring, och det kan ställa sig problematiskt.

I fråga om verb som tar totalobjekt är praxisen i finska ordböcker att ange objektet i partitiv, och eftersom praxisen står i samklang med finsk språkkänsla kan det vara klokt att behålla den. Med hjälp av triviala exempel illustreras objektsvariationen:

syödä (söin, syötiin)

[Definition]

<JOKU syö JOTAKIN> *Liisa söi voileivän.*

Liisa söi puuroa.

äta

<NÅGON äter NÅGOT> *Liisa åt en smörgås.*

Liisa åt gröt.

Verbet *syödä* uppvisar liksom *äta* i svenska INI. Åtminstone vid INI men kanske också för vissa verb med DNI kan objektet anges som optionellt. I en F2-ordbok är det såsom ovan konstaterats tydligare att i likhet med exempelvis konstruktionsordboken *Svenskt språkbruk* upprepa angivelsen än att använda parenteser, icke desto mindre som nollinstansiering normalt är förknippad med någon form av villkor. För *syödä* och *äta* handlar det om fokus på tidpunkt, plats eller liknande (jfr Martola 2008).

syödä (söin, syötiin)

[Definition]

<JOKU syö JOTAKIN> *Liisa söi voileivän.*

Liisa söi puuroa.

<> *Syödään klo 12. Kesäisin syödään parvekkeella.*

äta

<NÅGON äter NÅGOT> *Liisa åt en smörgås.*

Liisa åt gröt.

<> *Vi äter kl. 12. På somrarna äter vi på balkongen.*

En viktig fråga är också var i artiklarna valensuppgifterna ska placeras. I exempelvis *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* kommer den formaliserade konstruktionsuppgiften långt nere i varje betydelsemoment. I en ordbok för främmandespråkstalare är en placering högt uppe att föredra, eftersom uppgifter om konstruktionssätt kan antas vara en typ av information som användarna ofta är ute efter. En placering direkt efter definitionen är naturligtast i och med att konstruktionssätt och betydelse hänger ihop. Därav följer också att varje betydelse som anges bör få separat valensuppgift.

katsoa (katsoin, katsottiin)

1. [Definition]

<JOKU **katsoo** JOTAKIN t. JOTAKUTA> *Liisa katsoi likaisia kenkiään. Liisa katsoi poikaa.*

2. [Definition]

<JOKU **katsoo** JONKIN t. JONKUN JOKSIKIN> *He katsoivat asian kiireelliseksi. Oikeus katsoi hänet syylliseksi.*

1. ['se, betrakta']

<NÅGON **ser** på NÅGOT el. NÅGON> *Liisa såg på sina smutsiga skor. Liisa såg på pojken.*

2. ['anse']

<NÅGON **anser** JONKIN t. JONKUN JOKSIKIN> *De ansåg saken vara brådsakande. Rätten ansåg honom skyldig.*

När det gäller verbet *katsoa* stöter man på gränsdragningsproblem mellan lexikal valens och konstruktion. I betydelsen 'anse' kan verbet konstrueras med *että*-sats:

Kunta katsoi, että asia vaatii lisäselvityksiä.

'Kommunen ansåg att ärendet kräver ytterligare utredning.'

Men i stället för *että*-sats kan en satsmotsvarighet användas:

Kunta katsoi asian vaativan lisäselvityksiä.

'Kommunen ansåg ärendet kräva ytterligare utredning.'

För vissa verb är denna typ av satsmotsvarighet vanlig, och det är inte osannolikt att en invandrare stöter på den i finska texter. Åtminstone om ordboken ska kunna användas också för reception borde alltså den här typen av konstruktioner tas upp. Däremot är det inget som inlärare behöver lära sig behärska själva förrän de nått avancerad nivå.

7. Målgrupp och syfte

Därmed är vi inne på en mycket viktig principiell fråga. Vad är en enspråkigt finsk ordbok för invandrare/inlärare tänkt att användas till? Den diskussionen måste naturligtvis tas innan man börjar diskutera lösningar på valensangivelseproblemen, för hur man utformar valensangivelserna hänger naturligtvis mycket nära samman med målgrupp och syfte. Frågan är alltså: vilka F2-talare använder en enspråkigt finsk ordbok och i vilka syften. Slår en talare av exempelvis ryska eller somali verkligen upp i en enspråkigt finsk ordbok när de ska producera finsk text, eller föredrar han eller hon en bilingval ordbok mellan sitt

eget språk och finska? (Förutsättningen är förstås att en sådan finns, vilket inte alltid är fallet med invandrarspråk.)

Sannolikare är kanske att F2-inlärare slår i en enspråkig finsk ordbok för att försöka förstå finska texter och att de då behöver en lättillgängligare ordbok än ordböcker för modersmålstalare. I en receptionsordbok vore de ovan antydda valensangivelserna onödigt laborerade. För att tolka en viss sats behöver användarna knappast veta om verbet tar enbart partitivobjekt eller om det kan ta totalobjekt. Men frågan är om en receptionsordbok är det som borde utarbetas. En mer elementär sådan blir lätt för smal, och längre hunna F2-talare tyr sig kanske därför hellre till en ordbok avsedd för F1-talare. En sådan är ju lättare att använda i receptionssyfte än i produktionssyfte (Järventausta 2009: 92).

Men vad är en *inlärningsordbok* egentligen? I NLO:s svenska register leder stickordet *inlärningsordbok* direkt till uppslaget *pedagogisk ordbok* och dit kommer man också från *learner's dictionary* om än omvägen via *læreordbok*. För *læreordbok* ges den svenska motsvarigheten *studieordbok*, medan det norska uppslaget *pedagogisk ordbok* har de svenska motsvarigheterna *inlärningsordbok* och *pedagogisk ordbok*.

NLO definierar *pedagogisk ordbok* som ”ordbok som er særskilt utformet for visse brukergrupper som hjelpmiddel ved språkinnlæring”. Bo Svensén (2004: 37) säger att inlärningsordböcker är ”ordböcker som är skraddarsydda för olika undervisningsändamål” och konstaterar vidare att sådana kan vara gjorda för olika syften och användare. Ordet *undervisningsändamål* är en springande punkt i sammanhanget. En inlärningsordbok ska med andra ord fungera som ett hjälpmedel i undervisningssituationen och i hemarbetet. Däremot är det naturligtvis inte meningen att användarna ska lära sig F2 genom att sitta och plugga enskilda ordartiklar.

För ett så pass litet språk som finska kan det, om man satsar på en monolingval F2-ordbok, vara ändamålsenligt att kombinera två lite olika målgrupper, nämligen invandrare och finskinlärare utomlands. Detta har påpekats av Järventausta (3.6.2009). Visserligen handlar det om två grupper med delvis olika behov, men eftersom det knappast någonsin blir aktuellt med varsin egen monolingval F2-ordbok för de två grupperna får man göra en dygd av nödvändigheten. Så diametralt motsatta är behoven inte heller, det handlar närmast om olika tyngdpunkter i undervisningen. Att kombinera produktions- och receptionssyften i en inlärningsordbok för F2-talare kan däremot vara vanskligare att genomföra på ett pedagogiskt sätt, i all synnerhet om man ska ha både invandrare och inlärare utomlands i åtanke. Det gäller verkligen att reda ut behov och förutsättningar innan man sätter igång med projektet.

8. Slutord

Vi har i det föregående diskuterat några problem man möter när man ska utforma valensangivelser i en enspråkig finsk ordbok för inlärare. Vissa frågor är av allmän art och den presumtiva ordboksredaktionen kan dra nytta av de erfarenheter som samlats vid motsvarande projekt för andra språk. Andra frågor är mer språkspecifika, och inför ett eventuellt ordboksprojekt gäller det att göra ett grundligt förarbete för att kartlägga olika aspekter av finsk valensproblematik. Vår genomgång här har närmast varit en flyktig introduktion.

LITTERATUR

Ordböcker

- Bonniers svenska ordbok. Malmström, Sten & Györki, Iréne & Sjögren, Peter A. Stockholm 2002.
- Cobuild = Collins Cobuild advanced learner's English dictionary. Glasgow 2003.
- Kielitoimiston sanakirja 1–3. Grönros, Eija-Riitta (huvudred.) & Haapanen, Minna & Heinonen, Tarja Riitta & Joki, Leena & Nuutinen, Liisa & Vilkkamaa-Viitala, Marjatta. Helsinki 2006.
- MacMillan = Macmillan English dictionary for advanced learners. Rundell, Michael (editor-in-chief) & Fox, Gwyneth (associate editor) m.fl. London 2002.
- Nationalencyklopedins ordbok. Utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet. Bd 1–3. Höganäs 1995–1996. <http://www.ne.se/>
- NKOB = Natur och kulturs stora svenska ordbok. Per Olof Köhler, Ulla Messelius, Birgitta Hene. Christian Mattsson & Birgitta Hene. Stockholm 2006.
- NLO = Bergenholtz, Henning & Cantell, Ilse & Gundersen, Dag & Jónsson, Jón Hilmar & Svensén, Bo & Vatvedt Fjeld, Ruth. Nordisk leksikografisk ordbok. Oslo 1997.
- Norstedts svenska ordbok. Utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet. Stockholm 1999.
- Nurmi = Nurmi, Timo 2009: Suomen sanakirja opiskelijoille ja ulkomaalaisille. Finnish Dictionary for Students and Foreign Learners. Jyväskylä.
- Nykysuomen sanakirja. Sadeniemi, Matti (huvudred.). Porvoo 1964.
- SO-Lexin = Svenska ord: med uttal och förklaringar. Utarbetande av det svenska ordboksmaterialet: Martin Gellerstam och Kerstin Norén; databehandling av den svenska ordbasen: Institutionen för språkvetenskaplig databehandling (Språkdata). Stockholm 1999. <http://lexin2.nada.kth.se/sve-sve.html/>
- Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien. Utarbetad vid redaktionen för Svenska Akademiens samtidsordböcker, Lexikaliska institutet, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. Malmgren, Sven-Göran (huvudred.). Stockholm 2009.
- Svenskt språkbruk. Ordbok över konstruktioner och fraser. Utarbetad av Svenska språknämnden. Stockholm 2003.

TT = Jönsson-Korhola, Hannele & White, Leila. Tarkista tästä. Suomen sanojen rektioita suomea vieraana kielenä opiskeleville. Helsinki 1997.

Annan litteratur

- Croft, William, 2001: *Radical Construction Grammar: Syntactic theory in typological perspective*. Oxford.
- Fillmore, Charles J., 1986: Pragmatically Controlled Zero Anaphora. I: *Proceedings of the 12th Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*. Berkeley. S. 95–107.
- Goldberg, Adele, 1995: *Constructions. A Construction Grammar approach to argument structure*. Chicago.
- Goldberg, Adele E., 2006: *Constructions at work: The nature of generalization in language*. Oxford.
- Grice, H. Paul, 1975: Logic and conversation. I: *Syntax and Semantics 3: Speech acts*, red. av P. Cole & J. L. Morgan. New York. S. 41–58.
- Hakulinen, Auli (huvudredaktör), Maria Vilkkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho, 2004: *Iso Suomen kielioppi*. Helsinki.
- Helbig, Gerhard & Schenkel, Wolfgang, 1991: *Wörterbuch zur Valenz und Distribution deutscher Verben*. 8:e uppl. Leipzig.
- ISK = Hakulinen, Auli et al., 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki.
- Jansson, Håkan, 2006: *Har du ölat dig odödlig? En undersökning av resultativkonstruktioner i svenskan*. Göteborg.
- Järventausta, Marja, 2009: *Kakkossuomen perussanakirja*. I: *Virittäjä 1/2009*. S. 89–100.
- Lambrecht, Knud & Lemoine, Kevin, 2005: *Definite null objects in (spoken) French: A Construction Grammar account*. I: *Grammatical constructions: Back to the roots*, red. av Mirjam Fried & Hans C. Boas. Amsterdam/Philadelphia. S. 13–56.
- Levin, Beth, 1993: *English verb class and alternations: A preliminary investigation*. Chicago.
- Lexin. <http://lexin2.nada.kth.se/>
- Lyngfelt, Benjamin, 2008: *Huvuddriven valens – konstruktionsdriven argumentstruktur? I: NOG ORDAT? Festskrift till Sven-Göran Malmgren den 25 april 2008*. Göteborg. S. 272–279.
- Martola, Nina, 2007: *Konstruktionsdriven valens. Verbfraser med åt i ett jämförande perspektiv*. Helsingfors. <https://oa.doria.fi/handle/10024/29204/>
- Martola, Nina, 2008: *När är det bra att dricka mycket? Några tankar kring nollinstansiering*. I: *NOG ORDAT? Festskrift till Sven-Göran Malmgren den 25 april 2008*. Göteborg. S. 288–295.
- Pajunen, Anneli, 2001: *Argumenttirakenne. Asiantilojen luokitus ja verbien käyttäytymisen suomen kielessä*. Helsinki.
- SAG = Teleman, Ulf & Hellberg, Staffan & Andersson, Erik, 1999: *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm.
- Siitonen, Kirsti & Vaikutytö, Kristina, 1999: *Finsk ordbok för utlänningar*. I: *Lexico-Nordica 6*. S. 227–233.

- Somers, Harold L., 1984: On the validity of the complement–adjunct distinction in valency grammar. I: *Linguistics* 22. S. 507–530.
- Somers, Harold L., 1987: *Valency and Case in Computational Linguistics*. Edinburgh.
- Svensén, Bo, 2004: *Handbok i lexikografi. Ordböcker och ordboksarbete i teori och praktik*. 2 uppl. Stockholm.
- Toporowska Gronostaj, Maria, 1996: *Integrerad valensbeskrivning: mot ett formaliserat verbvalenslexikon*. Göteborg.

Bilaga 1. Valensangivelser i ordböcker för inlärare

1. SO-Lexin

tänker [teŋ:ker] tänkte tänkt tänk! tänka verb
1 medvetet bearbeta i hjärnan, fundera; föreställa sig
 <A tänker (på x/att + SATS); A tänker sig att + SATS/att + INF>
 △ tänka på konsekvenserna
 △ tänk att det gick!
 △ tänk om hon inte kommer!
 △ det kan tänkas
 △ tänka sig
 △ tänkande -i
2 ämna, avse att
 <A tänker + INF>
 △ jag tänker gå nu

2. NKOB

tänka^v <tänker, tänkte, har tänkt; tänk!>

- 1** använda hjärnan t.ex. för att lösa ett problem ♦ *Jag måste få tänka en stund innan jag svarar.* ♦ *Jag kan inte tänka klart just nu.*
- 2** anse eller tycka ♦ *Vad ska folk tänka när de får veta det?* ♦ *Vilken lögn! tänkte han men sa ingenting.*
- 3** **tänk ...!** används i utrop för att visa t.ex.

3. Cobuild

think /θɪŋk/ (thinks, thinking, thought) **1** If you **think** that something is the case, you have the opinion that it is the case. □ *I certainly think there should be a ban on tobacco advertising... A generation ago, it was thought that babies born this small could not survive... Tell me, what do you think of my theory?... Peter is useless, far worse than I thought... He manages a good deal better than I thought possible... 'It ought to be stopped.' — 'Yes, I think so.'*

2 If you say that you **think** that something is true or will happen, you mean that you have the impression that it is true or will happen, although you are not certain of the facts. □ *Nora thought he was seventeen years old... The storm is thought to be*

VERB:
no cont
V that
it be V-ed
that
V of/about n
V
V adj
V so/not
VERB:
no cont
V that
be V-ed

4. MacMillan

think¹ /θɪŋk/ (past tense and past participle **thought** /θɔ:t/) verb ★★★

1 believe sth is true	4 remember sb/sth
2 have particular opinion	5 have sth in your mind
3 consider facts carefully	+ PHRASES

1 [T] to believe something based on facts or ideas: **+(that)** *What do you think he wants?* ♦ *I don't think there's a bank in the village.* ♦ **be thought to do sth** *Faulty wiring is thought to have caused the fire.* **1a.** used for saying that you are not completely certain about something: **I think so** *'Is James coming tonight?' 'I think so, but I'm not sure.'* ♦ **+(that)** *I think he's arriving tomorrow.*

2 [I/T] to have a particular opinion about someone or something: **think of sb/sth as sth** *Nobody seriously thought of him as a candidate for the job.* ♦ **think sb sth** *I thought him a very nice young man.* **2a.** **think highly/a lot of sb** to admire and respect someone a lot: *Everyone there seems to think very highly of her.* **2b.** **think badly of sb**

5. Nurmi

ajattelija : *ajatte|len* : *ajatte|li* : *ajatte|lisi* :
ajattel|koon : *ajattel|tut* : *ajattel|tiin*

1 käyttää älykkyytään, ”päättään” jonkin asian pohdintaan, tulkintaan tms. *Ihmisellä on kyky ajatella loogisesti. Osaavatko esimerkiksi kalat ajatella?* **2** ajatella (1) jotakin tiettyä asiaa, pohtia, miettiä, puntaroida, harkita, tuumia, filosofoida, spekuloida *Hän ajatteli ulkomailla opiskelevaa tytärtään. Ajattelin sitä asiaa kauan. Hän on ajatellut asiaa toisin kun minä. Olen ajatellut sinua ikävissäni joka päivää. Asiaa tarkemmin ajateltuani tulin toisiin ajatuksiin. Kyllä nämäkin ongelmat ajattelemalla lopulta selviävät.* **3** olla jotakin mieltä

6. TT

AJATELLA (verbi, transit)

ajotella + O par

Liisa ajattelee **Jussia**.Hän ajatteli **asiaa** kauan.Pessimisti ajattelee aina **pahinta**.

ajotella + N ela

Mitä ajattelet (= mitä mieltä olet) **Liisasta?**En tiedä, mitä ajattelin **tästä asiasta**.Hän ajattelee jokaisesta **ihmisestä** hyvää

(= että jokainen ihminen on hyvä).

ajotella + V 1. inf

Ajattelin (= suunnittelin) **mennä** elokuviin.He ovat ajatelleet **muuttaa** Riihimäelle.

ajotella + että-lause

Ajattelin, **että** hän on sairas.Oletko ajatellut, **että** siitä voi tulla ongelmia?

*Bilaga 2. Glossering av de finska exemplen i avsnitt 5***Lasse ei**

Lasse NEKNINGSVERB 3 PERS.SG.

Lasse såg inte tjuven.

nähnyt

se NUT-PARTICIP AKTIV

varasta.

tjuv PARTITIV SG.

Lasse näki

Lasse se PRETERITUM 1 PERS.SG.

Lasse såg tjuven.

varkaan.

tjuv GENITIV SG.

Nähtiin

se PRETERITUM PASSIV

Man/(vi) såg tjuven.

varas.

tjuv NOMINATIV SG.

Jonkun

Någon GENITIV SG.

Någon måste ha sett tjuven.

on

vara PRES. 1 PERS.SG.

täytynyt

"måsta" NUT-PARTICIP AKTIV

nähdä

se INF

varas

tjuv NOMINATIV SG.

Näki-

se PRETERITUM 1 PERS.SG.

Såg tjuven dig?

kö

FRÅGEPARTIKEL

varas

tjuv NOMINATIV SG.

sinut?

du ACKUSATIV SG.

Tilasinme

beställa PRETERITUM 1 PERS.PL.

Vi beställde taxi.

taksin.

taxi GENITIV SG.

Me tilattiin

vi beställa PRETERITUM PASSIV

Vi beställde taxi. [talspråk]

taksi.

taxi NOMINATIV SG.

Näimme

se PRETERITUM 1 PERS.PL.

Vi såg tjuven.

varkaan

tjuv GENITIV SG.

Me nähtiin

vi se PRETERITUM PASSIV

Vi såg tjuven. [talspråk]

varas

tjuv NOMINATIV SG.

En

NEKNINGSVERB 3 PERS. SG.

Jag har inte läst (den) boken.

ole

vara PRES

lukenut

läsa NUT-PARTICIP AKTIV

sitä

den PARTITIV SG.

kirjaa.

bok PARTITIV SG.

Tuohon **on** **mahdoton** **antaa** **vastausta.**
 Det där ILLATIV SG. vara PRES. 3 PERS. SG. omöjlig NOMINATIV SG. ge A-INFINITIV svar PARTITIV SG.
 Det där är det omöjligt att ge svar på.

Luen **parhaillaan** **sitä** **kirjaa**
 läsa PRES. 1 PERS. SG. för närvarande den PARTITIV SG. bok PARTITIV SG.
 Jag håller på och läser (den) boken.

Luin **lomalla** **useita** **kirjoja.**
 läsa PRET. 1 PERS. SG. semester ADESSIV SG. fler PARTITIV PL. bok PARTITIV PL.
 Jag läste flera böcker på semestern.

Söin **aamulla** **puuroa.**
 äta PRET. 1 PERS. SG. morgon ADESSIV SG. gröt PARTITIV SG.
 Jag åt gröt på morgonen/i morse.

Luin **kirjan** **loppuun.**
 läsa PRET. 1 PERS. SG. bok GENITIV SG. slut ILLALTIV SG.
 Jag läste (ut) boken.

Söin **puuron** **mutta en** **voileipää.**
 äta PRET. 1 PERS. SG. gröt GENITIV SG. men NEKNINGSVERB 3 PERS. SG. smörgås PARTITIV SG.
 Jag åt (upp) gröten men inte smörgåsen.

Sinun **täytyy** **lukea** **se** **kirja.**
 du GENITIV SING. "måsta" PRES. 1 PERS. SG. läsa A-INF den NOMINATIV SG. bok NOMINATIV SG.
 Du måste läsa (den) boken.

Lue **se** **antama-** **ni** **kirja.**
 läsa IMP. 2 PERS. SG. den NOMINATIV SG. ge AGENTPARTICIP POSS.PARTIKEL 1 PERS SG. bok NOMINATIV SG.
 Läs boken jag gav dig.

Nähtiin- **kö** **varkaat?**
 se PRETERITUM PASSIV FRÅGEPARTIKEL tjuv NOMINATIV PL.
 Blev tjuvarna sedda?

Lue **kirjat.**
 läsa IMP. 2 PERS. SG. bok NOMINATIV PL.
 Läs böckerna.